

Az Aranycsapat és az állambiztonság

2014 február 06. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

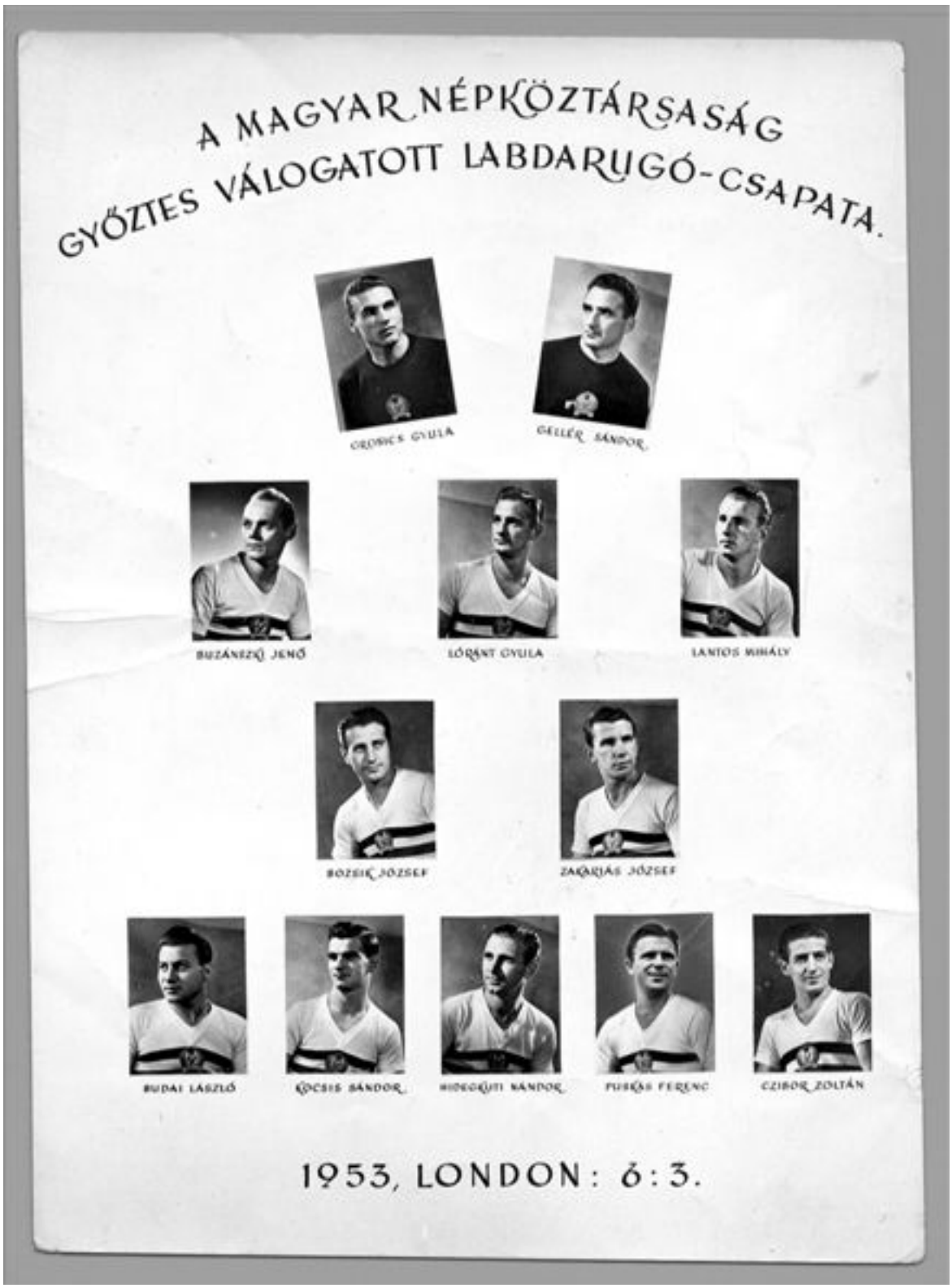
„Puskás volt az, aki szembeszállt a vezet?kkel, és megpróbálta nehézségeimet könnyebbé tenni. [...] Ahogy visszaemlékszem, sok játékosnak segített, nemcsak a Honvéd berkein belül, hanem más csapat játékosain is. {...}"

"{...} Én Puskást 1950 el?tt, mint labdarúgót nem ismertem közelebbr?l, csak újságon keresztül. A Honvédben

megismertem emberi jó tulajdonságait, és mint labdarúgót is. Mint ember nagyon jószív?, és mindenkin segített, akin tudott. A csapaton belül a kisebb játékosok mellé állt, ha az a játékos esetleg segítségre szorult. A kollektívát soha nem bontotta, hanem inkább összefogta" - idézte Garamvölgyi Ágostont Takács Tibor az Archívneten megjelent tanulmányában.

A dél-amerikai "túra"

Az aranycsapat történetér?l sokan és sokat írtak már. Ez a történet egyesek szerint 1949-ben, Sebes Gusztáv szövetségi kapitánnyá történ? kinevezésével, mások szerint 1950-ben, a veretlenségi sorozat megindulásával kezd?dött. A véget illet?en sincs konszenzus: vannak, akik úgy gondolják, az 1954-es elvesztett világbajnoki dönt? után a csapat már nem tekinthet? aranycsapatnak, és vannak, akik szerint az aranycsapat története 1956-ban ért véget, amikor a Honvéd nyugat-európai és dél-amerikai túrájáról az együttes három meghatározó játékosa, Puskás, Kocsis és Czibor nem tért haza.

1956-os túráról a csapat, s?t csapatok (a válogatott és a leger?sebb klubcsapat, a Honvéd) szétesésér?l, a kint maradás indítékairól sokat írtak már, ez nagy vonalakban ismert. Ezek az elbeszélések mindazonáltal többnyire a „nagy" játékosokra koncentrálnak, egyébként érthet?en. Közös az err?l szóló írásokban az is, hogy - a három labdarúgó okán - nemcsak valaminek a végér?l szólnak, hanem másvalaminek a kezdetér?l is. Hiszen egyik említett labdarúgó pályája sem ért véget 1957-ben, az illegális külföldön maradással, és a hazai sportvezetés által elért eltiltásukkal.

Mindhárman folytatni tudták, bizonyos értelemben újra tudták kezdeni karrierjüket, nem is akárhogyan. F?leg Puskásról mondható ez el, aki a Real Madrid együttesével hatszoros spanyol bajnok és háromszoros BEK-gy?ztes lett (további két alkalommal a dönt?ig jutott), s?t a spanyol válogatottal az 1962-es világbajnokságon is játszott. Ám

nem kellett szégyenkeznie Kocsisnak és Czibornak sem, akik a Barcelonával kétszer nyertek bajnokságot, és bejutottak a BEK-dönt?be is.

Természetesen az is széles körben ismert, hogy a „nagyok" mellett is több tucat focista hagyta el az országot 1956-ban, és talált magának csapatot Nyugaton. Az itt közölt dokumentumok egy közülük való játékos hazatérésekor adott beszámolói az 1956-1957-ben történtekr?l, és - nem mellesleg - a „nagyokról".

Garamvölgyi Ágoston (Glasz Ágoston néven) 1928-ban született Budafokon. Faszobrásznak tanult, emellett a Budafoki MTE csapatában focizott, 1945-t?l védte a feln?tt csapat kapuját. 1950-ben bevonult katonának, rövidesen sportszázadba került, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy a Honvéd Sportegyesület labdarúgója lett. Még ebben az évben, majd 1952-ben is bajnokságot nyert az együttessel, ám nem sokszor léphetett pályára az els? csapatban, amin aligha csodálkozhatunk, hiszen Grosics Gyulát kellett volna kiszorítani a helyér?l. 1953-ban át is került a Szolnoki Légier?höz, amellyel két év múlva feljut az els? osztályba. 1956 elején visszakerült a Honvédba, bár - immár Faragó Lajos mellett - ekkor sem sokszor került a kezd? tizenegybe.

1956. október 31-én a csapattal együtt Garamvölgyi is elutazott az Athletic (akkori hivatalos nevén Atlético) Bilbao elleni BEK-meccsre. (Sem a november 22-ei, hazai gy?zelmet hozó bilbaói mérk?zésen, sem pedig a december 20-án Brüsszelben rendezett, döntetlenre végz?d? visszavágón nem lépett pályára.) Részt vett a - más klubok Nyugatra menekült játékosaival meger?sített - csapat dél-amerikai túráján, majd ezt követ?en is kint maradt. Pár hónap után a Karlsruher SC játékosa lett, eltiltása miatt azonban egyszer sem léphetett pályára a klub színeiben. 1958 márciusában visszatért Magyarországra. Visszavonulásáig a jobbára másod- és harmadosztályban játszó Budapesti Spartacus kapusa volt.

Mit akart az állambiztonság a cserekapustól?

Garamvölgyi Ágoston engedéllyel tért haza, ami azt jelentette, hogy nem indítottak ellene eljárást azért, mert jogellenesen külföldön maradt, feleségét és kislányát pedig kicsempésztette az országból. Ugyanakkor, mint minden hazatér?t, ?t (és feleségét) is kihallgatta a politikai rend?rség. Miután honvédségi alkalmazott volt, vele a BM II/1. Osztály, azaz a katonai elhárítás foglalkozott. Be kellett számolnia arról, hogy merre járt, milyen tevékenységet végzett, és kikkel találkozott külföldön. Pár hét múlva ugyanezen ok miatt a lakóhelye szerint illetékes XXII. kerületi rend?rkapitányság politikai nyomozó szerve is kihallgatta. Garamvölgyi vallomása nemcsak a saját személye miatt érdekelte az állambiztonságot. Sokat mond, hogy a katonai elhárítás el?tt tett vallomásának a jegyz?könyvét Puskás Ferenc „Vándor" fed?néven nyitott körözési dossziéjában helyezték el. Ide kerültek a kint maradt játékosokról és vezet?kr?l íratott önvallomásai, illetve ezek gépelt tisztázata is.

„Puskás Ferenc v. ?rgy. (1927. Bp., Bíró Margit) alkalmazotti származású, pkv. magyar állampolgár és nemzetiség?, Bp. XIV. Columbus u. 55/d. sz. alatti volt lakos" körözését 1958 májusában rendelte el a katonai elhárító osztály. Az indoklás szerint október 23. után „megnyilvánulásával és magatartásával támogatta az ellenforradalmat", majd „október 30-án a Honvéd csapatával dél-amerikai turnéra távozott, onnan nem tért haza". Az els?re vonatkozóan sajnos semmiféle bizonyítékra nem hivatkozik a határozat, míg a második állítás er?sen csúsztat, hiszen az együttes nem túrára, hanem hivatalos mérk?zésre utazott ki. A f? ok persze az volt, hogy Puskás katonatisztként maradt kint, azaz nem egyszer?en „disszidált", hanem - az állambiztonság szerint - hazaárulást követett el.

Puskással egy id?ben nyomozást rendeltek el Czibor Zoltán (százados) és Kocsis Sándor (?rnagy), továbbá a csapat orvosa, Fried Tamás (százados) ellen is. Cziborral szemben azt is felhozták, hogy részt vett a fegyveres harcokban, illetve attól is tartottak, hogy „az imperialista hírszerz? szervek hazánk ellen felhasználják, esetleg hazaküldik feladattal". Kocsis és Fried ügyét már 1960 elején lezárták, mert az állambiztonság információi szerint egyikük sem gyanúsítható ellenséges tevékenységgel, és a hazatérésükre sem lehet számítani (családjaikkal Spanyolországban, illetve Kanadában telepedtek le).

Igazából Czibor esetében sem állapítottak meg mást, azaz ? sem adott ellenséges nyilatkozatokat, és esze ágában sem volt hazatérni, az ? ellen?rzését azonban továbbra is szükségesnek tartották. Talán az játszott ebben közre, hogy a játékos fegyveresen részt vett a forradalomban, illetve a dél-amerikai túra során több csapattársát is ávós spiclinek nevezte. A dolog érdekessége, hogy 1953-tól 1956 októberéig ? is a katonai elhárítás hálózati személye volt „Sztojanovits Péter" fed?néven. (Ezt a tényt az állambiztonság ki akarta használni: az els? tervek szerint fel kívánták vele venni a kapcsolatot, majd ett?l elálltak, és kompromittálni akarták, de ez nem sikerült.) Bármi is állt a háttérben, a politikai rend?rség annyira tartott Czibortól, hogy még 1962 tavaszán is operatív tervet készítettek a

megfigyelésére. Pár hónappal kés?bb azonban az immár BM III/IV. Csoportf?nökség néven m?köd? katonai elhárítás mégis lezárta a labdarúgó körözési dossziéját.

A legtöbb munkát az állambiztonságnak azonban kétség kívül Puskás adta. A labdarúgó igen élénk levelezést folytatott itthoni rokonaival, barátaival, egykori csapattársaival. A politikai rend?rség egyrészt ellen?rizte ezeket, másrészt maga is íratott levelet „Eperjesi" fed?nev? ügynökével, azaz Erdélyi Jen?vel, aki 1956 el?tt a Honvéd elhárító tisztjeként dolgozott, és személyesen ismerte Puskást. A kapcsolat létre is jött, de sokkal többet nem tudtak meg bel?le, mint a focista többi üzenetéb?l: jól érzi kint magát, és nem kíván hazatérni. Az aktív magyarországi kapcsolatai, továbbá a Kása Ferenc állítólagos amerikai ügynökkel fennálló kapcsolata miatt szükségesnek tartották további ellen?rzését.

Cziborhoz hasonlóan t?le is tartottak, ezért 1962 márciusában operatív tervet dolgoztak ki az ellen?rzésére. Annak ellenére, hogy megállapították: a labdarúgó nem folytat ellenséges tevékenységet. Ám tisztázandónak tartották, hogy „Kása nem használja-e fel olyan illegális munkára, amelyr?l ? [azaz Puskás] nem is tudja, hogy ellenséges tevékenységet fejt ki"! 1962 októberében még ellen?rzésének továbbfolytatására tettek javaslatot, ám decemberben már a körözés megszüntetésére adtak utasítást. A dossziéját lezáró határozatot 1963. január 20-án hozta meg a III/IV. Csoportf?nökség 2/a. alosztálya.

Takács Tibor írásának folytatása és a kapcsolódó források az Archívneten

mult-kor.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló